

Sygn. akt VIII GC 46/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 kwietnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VIII Wydział Gospodarczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Anna Górnik

Protokolant: st. sekr. sąd. Agnieszka Grygiel

po rozpoznaniu w dniu 12 kwietnia 2017 r. na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki jawnej w

D.

przeciwko Gminie D. o zapłatę

I. zasądza od pozwanej Gminy D. na rzecz powoda (...) spółki jawnej w D. kwotę 35.581,09 zł (trzydzieści pięć tysięcy pięćset osiemdziesiąt jeden złotych dziewięć groszy) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 16 stycznia 2014 roku;

II. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

III. ustala, że powód wygrał powództwo w 31%, zaś pozwany w 69%, przy czym szczegółowe rozliczenie kosztów procesu pozostawić referendarzowi sądowemu.

Sygn. akt. VIII GC 46/16

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym 20 stycznia 2016 roku (...) spółka jawna w D. wniosła o zasądzenie od Gminy D. kwoty 116398,01 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 16 stycznia 2014 roku do dnia zapłaty liczonymi od kwoty 35581,09 zł oraz od dnia 1 marca 2015 roku do dnia zapłaty od kwoty 80816,92 zł, jak również o zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazała, że 11 kwietnia 2013 roku zawarła z pozwaną umowę o roboty budowlane, której przedmiotem była przebudowa targowiska miejskiego w D. w terminie do 30 września 2013 roku za wynagrodzeniem w kwocie 936344,36 zł brutto. Przebudowa miała zostać wykonana zgodnie z przedmiarem robót, specyfikacją techniczną wykonania i odbioru robót oraz harmonogramem rzeczowo-finansowym. Wykonanie zadania w terminie okazało się niemożliwe ze względu na konieczność wykonania dodatkowych, nieprzewidzianych prac ziemnych, modyfikację pokrycia dachowego przez pozwaną, a w konsekwencji niemożność wykonania docieplenia poddasza w terminie, konieczność wykonania dodatkowych 9. wodomierzy oraz wielokrotne zmiany dotyczące zagospodarowania terenu, wymagające demontażu i ponownego wykonania prac brukarskich. Nadto, wobec zlecenia wykonania fontanny na terenie budowy innemu podmiotowi, celem wykonania niecki pod fontannę powód otrzymał wytyczne dopiero 25 października 2013 roku, a po wykonaniu wykopu pod fontannę przez jej wykonawcę okazało się, że wystąpił wysoki poziom wód gruntowych i z tej przyczyny powódka nie mogła wykonywać prac związanych z zagospodarowaniem terenu. Nie otrzymała również – w terminie – zgody pozwanej na montaż zadaszenia wiaty płytami z poliwęglanu.

Po podpisaniu w dniu 27 września 2013 roku aneksu do umowy, przedłużającego termin jej wykonania do 15 listopada 2013 roku, na skutek negocjacji stron, 16 października 2013 roku powierzono powódce wykonanie robót dodatkowych zgodnie z przedstawionym kosztorysem za kwotę 18897,40 zł brutto w terminie do 5 grudnia 2013 roku. Odbiór przedmiotu umowy został ostatecznie dokonany 16 grudnia 2013 roku, a w protokole zaznaczono, że roboty zostały wykonane do 5 grudnia 2013 roku, ich wartość określono na kwotę zgodną z umową nr (...), zaś rubryki obejmujące kary umowne zostały zakreślone. Mimo to, pozwana po doręczeniu faktury końcowej wystawiła notę obciążeniową naliczając karę umowną za opóźnienie w wysokości 35581,09 zł.

Wykonane przez powódkę prace dodatkowe, zgodnie z treścią pozwu obejmowały wymianę gruntu w ilości 1459,97m³, instalację dodatkowych 9 wodomierzy, ułożenie 28m rurociągów, montaż 12m rur spustowych i 16m rynien oraz wpustów. Wartość tych prac wg kosztorysu powódki wyniosła 80816,92 zł i takiej kwoty dochodziła od pozwanej na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu.

W odpowiedzi na pozew Gmina D. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz pozwanej kosztów procesu według norm przepisanych.

Podkreśliła, że uzgodniony termin wykonania prac – 15 listopada 2013 roku nie został przez powódkę zachowany. Przy czym, tego właśnie dnia zgłosiła ona zakończenie robót budowlanych objętych umową, a wobec odmowy przyjęcia zgłoszenia przez pozwaną, powódka zgłoszenia tego – również nieskutecznie – dokonała ponownie 25 listopada 2014 roku oraz 5 grudnia 2013 roku. Powódka nie negocjowała przy tym odmowy odbioru przez pozwaną wyrażonej w pismach z 18 listopada 2013 roku oraz 28 listopada 2013 roku. Opóźnienie w zakończeniu wykonania przedmiotu umowy wyniosło 19 dni (od 15 listopada 2013 roku do 5 grudnia 2013 roku), co uprawniało pozwaną do naliczenia kary umownej w wysokości 35581,09 zł.

Kolejno podkreśliła, że przedmiot zamówienia umowy na roboty dodatkowe z 31 października 2013 roku jest odrębny od przedmiotu umowy nr (...) z 11 kwietnia 2013 roku w tym sensie, że zakres prac objęty umową dodatkową był poza zakresem wykonania umowy zasadniczej. Zakwestionowała przy tym, by zawarcie umowy na roboty dodatkowe było dorozumianą prolongatą terminu zakończenia prac objętych pierwotną umową. Podkreśliła, że istotą kar umownych jest to, że w każdym wypadku nienależytego wykonania lub niewykonania zobowiązania bez znaczenia dla powstania obowiązku ich zapłaty są przyczyny, które spowodowały naruszenie obowiązków wykonawcy. Podkreśliła, że konieczność wywozu ziemi była przewidziana w przedmiarze robót, tyle, że w innym rozmiarze, a wcześniejsza sygnalizacja powódki pozwoliłaby na podwyższenie punktu „o” i tym samym ograniczenie ilości prac – ostatecznie uwzględnionych w umowie nr (...) z 31 października 2013 roku. Zwróciła uwagę, że powódka nie zgłaszała uwag do zmiany kolorystyki dachu w dniu 15 lipca 2013 roku, a nadto nie wykazała ona, że złożyła uprzednio zamówienie u producenta dachu. Podniosła następnie, że braki kadrowe powódki – spowodowane równoczesnym wykonywaniem prac w gminie D. - były rzeczywistą przyczyną niewykonywania przez powódkę ocieplenia poddasza, które zabezpieczone było paroprzepuszczalną folią. W odniesieniu do montażu dodatkowych wodomierzy pozwana wskazała na uwzględnienie tej okoliczności w aneksie z 27 września 2013 roku, zwracając przy tym uwagę, że prace te przedłużyły czas wykonania robót maksymalnie do 2 dni. Zmiany w zagospodarowaniu terenu objętego umową nastąpiły wskutek uwag zgłoszonych przez geodetę pracującego na zlecenie powódki, przy czym od połowy lipca powódka miała świadomość zakresu i rodzaju wprowadzonych zmian, uzgodnionych przed podjęciem prac. W odniesieniu do wykonania fontanny pozwana wskazała, że rzeczywistą przyczyną opóźnienia był brak czerwonych płytek betonowych do wbudowania ich na zagospodarowywanym terenie, a w odniesieniu do zadaszenia wiaty podkreśliła, że powyższe nie wymagało z jej strony szczególnych wytycznych. W konsekwencji, przyczyny opóźnienia w wykonaniu umowy nr (...) leżą wyłącznie po stronie powódki, którą słusznie obciążono karą umowną. Odnośnie żądania zapłaty kwoty 80816,92 zł pozwana podkreśliła brak zapytań ze strony powódki co do faktycznej ilości prac ziemnych oraz zwróciła uwagę, że działający na zlecenie powódki kierownik budowy w przypadku zauważenia rażących różnic między stanem faktycznym a wartością kosztorysową powinien niezwłocznie poinformować inspektora nadzoru. Uchybienie powyższe w tym zakresie świadczy o niezachowaniu zawodowej

staranności (art. 651 k.c.) przez powódkę. Podkreślając ryczałtowy charakter uzgodnionego wynagrodzenia jako przyczynę opóźnienia w wykonaniu prac wskazała niewystarczające rozpoznanie zakresu prac objętych umową.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 11 kwietnia 2013 roku (...) spółka jawna z siedzibą w D. oraz Gmina D. zawarły – po wyborze oferty powódki w trybie przetargu nieograniczonego - umowę nr (...), której przedmiotem była przebudowa targowiska miejskiego w D., zgodnie z załączoną dokumentacją techniczną, przedmiarem robót, specyfikacją techniczną wykonania i odbioru robót, zasadami wiedzy technicznej, ofertą wykonawcy oraz harmonogramem rzeczowo-finansowym stanowiącym załącznik do umowy (§1). Powódka zobowiązała się rozpocząć prace w terminie 14 dni od dnia podpisania umowy (§3 ust. 1) oraz zakończyć roboty objęte umową do dnia 30 września 2013 roku (§3 ust. 2). Uzgodnione przez strony wynagrodzenie wyniosło 936344,36 zł brutto (§5 ust. 1), przy czym objęło ono wszelkie koszty związane z realizacją przedmiotu umowy, a niedoszacowanie, pominięcie oraz brak rozpoznania zakresu umowy nie stanowiły podstawy do żądania przez wykonawcę zmiany wynagrodzenia ryczałtowego. Wynagrodzenie miało być płatne – za wykonanie częściowe robót według harmonogramu rzeczowo-finansowego na podstawie faktury wystawionej po podpisaniu protokołu częściowego odbioru robót sporządzonego na dzień 30 czerwca 2013 roku, a za pozostałe prace – na podstawie faktury końcowej wystawionej po podpisaniu protokołu końcowego odbioru robót (§5 ust. 2).

W §9 umowy uzgodniono kary umowne należne zamawiającemu: za opóźnienie w rozpoczęciu wykonania przedmiotu umowy wysokości 0,2% wynagrodzenia umownego brutto określonego w §5 ust. 1 za każdy dzień opóźnienia w stosunku do terminu określonego w §3 ust. 1; za opóźnienie w zakończeniu wykonania przedmiotu umowy wysokości 0,2% wynagrodzenia umownego brutto określonego w §5 ust. 1 za każdy dzień opóźnienia w stosunku do terminu określonego w §3 ust. 2 (§9 ust. 1 pkt 1 i 2). W ust. 2 §9 wykonawca wyraził zgodę na potrącenie kar umownych z przysługującego mu wynagrodzenia.

Dowód:

- umowa nr (...) z 11.04.2013r. – k. 16-20;
- oferta pozwanej do przetargu „Przebudowa targowiska miejskiego w D.” – k. 144-145;

Przejęcie placu budowy przez powódkę nastąpiło w dniu 15 kwietnia 2013 roku. Przed rozpoczęciem prac niezbędne okazało się usunięcie przez pozwaną kontenera, co trwało ok. 2 tygodni.

Dowód:

- zeznania powoda P. P. – k. 180-182
- protokół wprowadzenia na budowę z 15.04.2013r. – k. 119;

Przekazany powódce projekt przebudowy targowiska nie zawierał dokumentacji geotechnicznej dotyczącej gruntu. Przy wykonywaniu wykopów pod fundamenty odkryto mury, które wymagały wywiezienia, co znacznie zwiększyło ilość wywiezionych mas ziemi.

Wywozem ziemi z placu budowy zajmował się, jako podwykonawca powoda, R. G., który prace przy wywozie ziemi i gruzu wykonywał ok. pół roku.

Przy zagospodarowywaniu terenu targowiska okazało się, że jest on posadowiony wyżej niż budynek i ponownie przystąpiono do wywozu ziemi, którą składowano ok. 2km od placu budowy, w miejscu wskazanym przez burmistrza.

P. P. zgłaszał burmistrzowi Gminy D. J. P. (1) oraz J. P. (2) – inspektorowi nadzoru - znacznie zwiększoną ilość robót ziemnych.

Dowód:

- zeznania świadka R. G. - k. 174-175
- zeznania powoda P. P. – k. 180-182
- zeznania świadka J. P. (2) – k. 175-176
- zeznania świadka J. P. (3) – k. 177-178
- zeznania świadka D. B. – k. 179

W dniu 28 czerwca 2013 roku strony sporządziły częściowy protokół odbioru wykonanych robót budowlanych, których wartość wg kosztorysu wykonawczego (netto) wyniosła 296488,07 zł.

W dniu 28 czerwca 2013 roku powódka wystawiła fakturę częściową tytułem prac przy przebudowie targowiska miejskiego w D. na kwotę 364680,33 zł. Należność tą pozwana uiszcza dwoma przelewami – na kwotę 206355,70 zł oraz 158324,63 zł – w dniu 17 lipca 2013 roku.

Niesporne, a nadto:

- protokół odbioru wykonanych robót budowlanych – częściowy z 28.06.2013r. – k. 78;
- zestawienie wartości wykonanych robót od początku budowy – k. 79;
- faktura VAT nr (...) z 28.06.2013r. – k. 73;
- potwierdzenie przelewu – k. 73 verte – 74;

Starosta (...) decyzją z 3 września 2013 roku zmienił decyzję z 15 maja 2012 roku o pozwoleniu na budowę budynku usługowego oraz wiaty na stanowiska straganowe wraz z zagospodarowaniem terenu w ramach realizacji inwestycji (...) w D. zgodnie z projektem zamiennym.

Dowód:

- decyzja nr (...) z 03.09.2013r. wraz z projektem budowlano-wykonawczym – k. 125-138;

W trakcie wykonywania prac przez powódkę pozwana:

- zmieniła kolorystykę blachodachówki, co nastąpiło po jej zamówieniu przez powódkę i wymagało dodatkowego 5-tygodniowego oczekiwania na dostawę. W tym czasie dach targowiska był przykryty folią paroprzepuszczalną. Brak pokrycia dachowego uniemożliwił wykonanie docieplenia dachu wełną mineralną i wykonanie sufitów podwieszonych z płyt g-k, ze względu na ryzyko zniszczenia tych materiałów wskutek opadów deszczu i porywistego wiatru.
- podjęła (w jej imieniu działał burmistrz J. P. (3)) decyzję o podłączeniu dodatkowych 9. wodomierzy w każdym z pomieszczeń targowiska,
- dokonała zmiany koloru powierzchni placu,
- celem lepszego skomunikowania rynku z ciągami pieszymi zmieniono również układ ciągów pieszych, dojazdów do budynku oraz lokalizację fontanny, jej kształt i wielkość. Ze względu na te zmiany konieczna okazała się również zmiana rzędnych schodów od strony zajezdni autobusowych.

Dowód:

- zeznania świadka P. C. – k. 173-174

- zeznania powoda P. P. – k. 180-182
- zeznania świadka J. P. (2) – k. 175-176
- zeznania świadka J. P. (3) – k. 177-178
- zeznania świadka P. G. (1) – k. 176-177
- opinia biegłego. – k. 240-248 i ustna uzupełniająca opinia – k. 278;

Część zmian w układzie ciągów pieszych i dojazdów wymagała demontażu już wykonanych prac i ich ponownego wykonania w innym miejscu.

Ze względu na mnogość zmian, zwłaszcza w odniesieniu do poziomu gruntów i wysokości schodów, prace brukarskie wykonywane przez D. B. jako podwykonawcę, były wykonywane przede wszystkim w oparciu o decyzje burmistrza J. P. (3) i nie uwzględniały ściśle wskazań projektu, zwłaszcza w odniesieniu do poziomu gruntów i wysokości schodów.

Zmiana kolorystyki płytek placu na czerwone, zmieniona decyzją Burmistrza, wymagała od D. B. przerwania prac i oczekiwania na dostawę płytek we właściwej kolorystyce.

Pracami brukarskimi, jako podwykonawca powoda, zajmował się D. B.. Po częściowym przygotowaniu terenu i utwardzeniu gruntu konieczne stało się przerwanie prac ze względu na brak płytek o właściwej kolorystyce celem wykonania podsypki.

Ponownie przerwano prace brukarskie na okres montażu fontanny (ok. 3 tygodni).

Dowód:

- zeznania świadka D. B. – k. 179-180

Powódka pismem z 26 września 2013 roku zwróciła się do pozwanej o przedłużenie terminu zakończenia prac przy przebudowie targowiska miejskiego w D. do 30 listopada 2013 roku wskazując na zwiększony zakres prac ziemnych niezbędny do ułożenia kanalizacji deszczowej w związku z podsiąkaniem wód gruntowych, wywozem gruzu, uzupełnieniem powierzchni wydobytych piaskiem zasypowym, zmianę przez inwestora kolorystyki blachodachówki, co spowodowało 2-miesięczny okres oczekiwania na dostawę towaru i wstrzymało prace wewnątrz budynku. Poinformowała o zmianie opracowania zagospodarowania terenu, którą otrzymała dopiero 25 września 2013 roku, montażu dodatkowych wodomierzy w każdym pomieszczeniu oraz wykonaniu płytek elewacyjnych na budynku.

Dowód:

- pismo powódki z 26.09.2013r. – k. 63;

Podczas spotkania w dniu 27 września 2013 roku strony ustaliły, że „ze względu na konieczność zmiany opracowania zagospodarowania terenu oraz kształtu wykonania niecki fontanny zamawiający w drodze aneksu do umowy nr (...) z dnia 11 kwietnia 2013 roku dokona przesunięcia terminu wykonania zamówienia do 15 listopada 2013 roku, a nadto – „z uwagi na poprawę funkcjonowania terenu inwestycji uzna roboty dodatkowe wykraczające poza zakres opracowania dokumentacji projektowej tj. wykonanie dojazdu do rynku od strony wschodniej, remont chodnika przy drodze powiatowej o szerokości 2m oraz wykonanie konstrukcji i podłączenia fontanny”.

Aneksem nr (...) z dnia 27 września 2013 roku strony uzgodniły termin zakończenia robót na dzień 15 listopada 2013 roku.

Dowód:

- aneks nr (...) z 27.09.2013r. – k. 20;

- protokół ze spotkania stron w dniu 27.09.2013r. – k. 61;

W dniu 4 października 2013 roku pozwana zaprosiła powódkę do negocjacji w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego na zadanie „Przebudowa targowiska miejskiego w D. – roboty dodatkowe”, prowadzonego w trybie zamówienia z wolnej ręki w dniu 16 października 2013 roku.

Powódka przedstawiła pozwanej kosztorys robót dodatkowych na kwotę 18897,40 zł, obejmujący prace przy wykonaniu ciągów pieszych, dróg i wymianie gruntu - sprawdzony przez Inspektora Nadzoru.

Umową nr (...) z 31 października 2013 roku strony uzgodniły (§1) wykonanie przez powódkę robót dodatkowych, obejmujących wykonanie ciągu pieszego na łuku ul. (...) i ul. (...), dojścia od strony ul. (...) do rynku oraz wyjazdu od strony zaplecza obiektów handlowych do drogi wewnętrznej zajezdni autobusowej zgodnie z protokołami konieczności i negocjacji z 16 października 2013 roku i kosztorysem ofertowym. Ustalono termin zakończenia robót na dzień 5 grudnia 2013 roku.

Dowód:

- zaproszenie do negocjacji z 04.10.2013r. – k. 64;

- protokół z negocjacji z 16.10.2013r. – k. 65-66;

- kosztorys robót dodatkowych – k. 66-71;

- umowa nr (...) z 31.10.2013r. - k. 169-171;

Konieczność wykonywania prac dodatkowych oraz zmiany wprowadzone w trakcie realizacji inwestycji skutkowały przedłużeniem terminu wykonywania prac objętych umową nr (...) o 2 miesiące i 5 dni. Ukończenie tych prac było możliwe w umówionym terminie, ale w takim przypadku nie byłoby dojazdu do placu ani też fontanny.

Zmiany w układzie ciągów pieszych i dojazdów oraz zawarcie umowy nr (...) usprawiedliwiały zmianę harmonogramu prac, a w konsekwencji przedłużenie terminu wykonywania prac objętych umową nr (...).

Dowód:

- opinia biegłego k. 240-248 i ustna uzupełniająca opinia k. 275-276

Równocześnie z pracami wykonywanymi przez powódkę, inny podmiot – na wykonanej przez powódkę niecce - miał posadowić i uruchomić fontannę.

Wytyczne co do miejsca położenia fontanny (wykonania niecki) – po zmianie umiejscowienia fontanny – powódka otrzymała w dniu 25 października 2013 roku. Posadowienie fontanny wymagało również uprzedniego znalezienia rozwiązania problemu wysokiego poziomu wód gruntowych pod fontanną.

Montaż fontanny wymagał zajęcia 1/3 placu budowy oraz użycia dźwigu. W czasie jego wykonywania prace brukarskie zostały wstrzymane.

Prace brukarskie wznowiono dopiero po dostarczeniu płytek, na które – w związku ze zmianą koloru przez pozwaną oraz brakiem wystarczającej ilości wybranych płytek u producenta -- trzeba było poczekać.

Przed wykonaniem fontanny nie było możliwe ani dokończenie prac brukarskich ani też wykonanie ogrodzenia.

Dowód:

- zeznania świadka P. C. – k. 173-174
- zeznania powoda P. P. – k. 180-182
- zeznania świadka J. P. (2) – k. 175-176
- zeznania świadka P. G. (1) – k. 176-177
- zeznania D. B. – k. 179
- opinia biegłego – k. 240-248 i ustna uzupełniająca opinia k. 275-276

Projekt techniczny przebudowy targowiska określał konstrukcję wiaty handlowej. Projekt ten nie zawierał danych dotyczących sposobu mocowania płyt poliwęglanowych do tej konstrukcji, co uniemożliwiło dokończenie montażu jej zadaszenia.

Po przedstawieniu przez pozwaną sposobu montażu płyt poliwęglanowych do konstrukcji dachu, powódka ukończyła jej montaż.

Dowód:

- zeznania powoda P. P. – k. 180-182
- opinia biegłego sądowego – k. 240-248 i ustna uzupełniająca opinia k. 275-276

Pismem z 18 listopada 2013 roku, w odpowiedzi na zgłoszenie zakończenia robót z dnia 15 listopada 2013 roku, pozwana odmówiła przyjęcia zgłoszenia zakończenia budowy wskazując, że wg informacji inspektora nadzoru J. P. (2) oraz wizji lokalnej z dnia 15 listopada 2013 roku prace nie zostały zakończone – nie wykonano m.in. wiaty handlowej czy ogrodzenia.

Niesporne, a nadto:

- pismo powódki z 15.11.2013r. – k. 100;
- pismo z 18.11.2013r. wraz z dowodem odbioru – k. 108, 110;

Powódka ponownie zgłosiła zakończenie robót budowlanych przy P. targowiska miejskiego w D. pismem z dnia 25 listopada 2013 roku.

Odbiór przez Inspektora Nadzoru Budowlanego wykonanej przez powódkę wiaty nastąpił 29 listopada 2013 roku.

Pozwana ponownie – w piśmie z 28 listopada 2013 roku odmówiła przyjęcia zgłoszenia wskazując na brak możliwości zweryfikowania dokumentacji formalno-prawnej związanej z właściwym wykonaniem sieci i instalacji oraz ze względu na brak decyzji administracyjnej wykonania odprowadzenia wód opadowych z dachu budynku do studzienki kanalizacji burzowej w drodze powiatowej.

Dowód:

- pismo powódki z 25.11.2013r. – k. 111;
- pismo pozwanej z 28.11.2013r. wraz z dowodem odbioru – k. 112;
- dziennik budowy nr (...) wydany 17.04.2013r. – k. 101-107;

W dniu 5 grudnia 2013 roku powódka zgłosiła pozwanej zakończenie robót budowlanych, a pismem z 11 grudnia 2013 roku pozwana poinformowała powódkę o wyznaczonym na dzień 16 grudnia 2013 roku terminie odbioru prac budowlanych.

Dowód:

- pismo powódki z 05.12.2013r. – k. 115;
- pismo pozwanej z 11.12.2013r. – k. 116;

W dniu 16 grudnia 2013 roku strony podpisały ostateczny odbiór prac remontowo-budowlanych wykonywanych na podstawie umowy nr (...) z dnia 11 kwietnia 2013 roku. W punkcie 1 protokołu stwierdzono wykonywanie robót remontowo-budowlanych w okresie od 25 kwietnia 2013 roku do 5 grudnia 2013 roku. W punkcie 2 stwierdzono, że termin wykonania prac budowlanych zgodnie z umową został dotrzymany, a miejsce przeznaczone na wskazanie ilości dni opóźnienia oraz jego przyczyn zostało oznaczone znakiem „-„. W punkcie 4 oznaczono znakiem „-„ miejsce przeznaczone na wskazanie wysokości nałożonej na wykonawcę kary umownej. Odnotowano również brak usterek wykonanych prac budowlanych (punkt 5). Całkowita wartość wykonanych i odebranych robót budowlanych została określona – zgodnie z umową ryczałtową - na kwotę 936344,36 zł brutto.

W końcowym protokole odbioru wykonanych robót budowlanych z 16 grudnia 2013 roku wartość prac wg kosztorysu wykonawczego w okresie od 28 czerwca 2013 roku do 16 grudnia 2013 roku została określona na kwotę 464767,50 zł, a łączna wartość robót wykonanych na kwotę 761255,57 zł netto.

W dniu 16 grudnia 2013 roku powódka wystawiła pozwanej fakturę końcową z tytułu przebudowy targowiska miejskiego w D. w dniu (...) na kwotę 571664,03 zł.

27 grudnia 2013 roku pozwana zapłaciła powódce tytułem faktury kwoty końcowej kwotę 209203,10 zł oraz kwotę 326879,84 zł, tj. łącznie kwotę 536082,94 zł.

Dowód:

- protokół ostatecznego odbioru prac remontowo-budowlanych z 16.12.2013r. – k. 80-81;
- protokół odbioru wykonanych robót budowlanych – końcowy – k. 117;
- faktura VAT nr (...) z 16.12.2013r. – k. 75;
- potwierdzenie przelewu – k. 76;
- potwierdzenie przelewu – k. 77;

W dniu 19 grudnia 2013 roku pozwana wystawiła powódce notę obciążeniową nr (...), w której obciążyła powódkę kwotę 35581,09 zł tytułem niedotrzymania terminu umowy nr (...) z dnia 11 kwietnia 2013 roku. Karę umowną obliczyła z uwzględnieniem wartości umówionego wynagrodzenia (936344,36 zł), stawki kary umownej za dzień opóźnienia (0,2% wynagrodzenia za dzień opóźnienia) oraz 19 dni opóźnienia.

Dowód:

- nota obciążeniowa nr (...) z 19.12.2013r. – k. 82;

Powódka w dniu 16 grudnia 2013 roku wystawiła fakturę VAT nr (...) za roboty dodatkowe przy przebudowie targowiska miejskiego w D. na kwotę 18897,46 zł. Fakturę tą pozwana opłaciła w całości w dniu 31 grudnia 2013 roku.

Dowód:

- faktura VAT nr (...) – k. 72;

- potwierdzenie przelewu – k. 72 verte;

W dniu 18 lutego 2015 roku powódka skierowała do pozwanej wezwanie do zapłaty kwoty 80816,92 zł tytułem wykonanych robót dodatkowych oraz do zapłaty kwoty 35581,09 zł tytułem zwrotu bezpodstawnie nałożonej kary umownej za opóźnienie w zakończeniu wykonywania przedmiotu umowy. Do wezwania dołączyła datowany na październik 2013 roku kosztorys robót dodatkowych na kwotę 80816,92 zł obejmujący wymianę gruntu o masie 1459,97m³ (i wartości 61464,74 zł), 9 szt. zamontowanych wodomierzy (3222,11 zł), oraz 28m ułożonych rurociągów z tworzyw sztucznych, 12m zamontowanych rur spustowych oraz 16m rynien dachowych, 3 szt. wpustów (łącznie 1017,96 zł).

Dowód:

- wezwanie do zapłaty z 18.02.2015r. wraz z potwierdzeniem nadania – k. 86;

- kosztorys robót budowlanych sporządzony przez powódkę – k. 83-85;

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo (...) spółki jawnej w D. okazało się uzasadnione jedynie w części.

Bezspornym w sprawie było zawarcie przez strony umowy o roboty budowlane nr (...), umowy o roboty dodatkowe nr (...), jak i to, że powódka prace te wykonała w całości, bez zastrzeżeń co do ich jakości. Przedłożona do akt sprawy dokumentacja jednoznacznie wskazywała również, że pozwana przyjęła zgłoszenie zakończenia robót – zarówno objętych umową z 11 kwietnia 2013 roku, jak i umową z 31 października 2013 roku - w dniu 5 grudnia 2013 roku.

Powódka domagała się zapłaty pozostałej części wynagrodzenia umownego zgodnie z treścią art. 647 k.c. wskazując na niezasadne potrącenie kary umownej oraz zapłaty wynagrodzenia za prace dodatkowe wskazując na bezpodstawne wzbogacenie pozwanego wskutek wykonania przez powoda prac nieobjętych umową.

Wysokość wynagrodzenia umownego nie była w sprawie sporna, a nadto wynikała z treści umowy stron. Kwestiami spornymi była zasadność naliczenia przez pozwaną kar umownych z tytułu opóźnienia w wykonaniu umowy nr (...) za okres od 15 listopada 2013 roku do 5 grudnia 2013 roku oraz wystąpienie i wartość prac dodatkowych niezbędnych do wykonania przedmiotu umowy, za wykonanie których powódka domagała się zapłaty.

Stan faktyczny sprawy, zarówno w odniesieniu do treści zawartych umów i protokołów, kosztorysu inwestorskiego, przedmiaru robót, terminów zgłoszeń zakończenia robót przez powódkę oraz odmowy przyjęcia zgłoszeń oraz ich przyczyn Sąd ustalił w oparciu o przedłożoną do akt sprawy dokumentację, której wiarygodności i prawdziwości żadna ze stron nie kwestionowała.

Ustalenia te uzupełniono uznanymi co do zasady za wiarygodne zeznaniami świadków: P. C., R. G., J. P. (2), D. B., P. G. (2) i J. P. (3), jak również zeznaniami powoda P. P.. Świadczyli składali zeznania jedynie w odniesieniu do tych okoliczności, które dotyczyły ich bezpośrednio – R. G. opisał czas wykonywania pracy przy wywozie ziemi, P. G. (1) opisał sposób montażu fontanny (wymagający użycia dźwigu na placu budowy), zaś D. B. wyjaśnił przyczyny, dla których nie mógł nieprzerwanie wykonywać prac brukarskich.

Wyrażane przez świadków opinie co do rzeczywistych przyczyn opóźnienia w wykonaniu wszystkich prac objętych umowami stron potraktowano jedynie jako prywatne opinie świadków. Co do zasady opinie te – w zależności od powiązań ze stronami sporu – wskazywały odpowiedzialność za opóźnienie w zakończeniu prac objętych umową nr (...) jednej bądź drugiej strony sporu.

W tym zakresie odnotowania jedynie wymaga, że świadkowi J. P. (3) Sąd nie dał wiary co do tego, że przyczyną wykreślenia rubryk dotyczących kar umownych w protokole odbioru była przyjęta przez pozwaną zasada wyliczania tych kar później. Zasada taka, zważywszy na współpracę gminy z wieloma podmiotami mogła mieć co najwyżej charakter wewnętrzny, a nadto, gdyby istotnie wyliczenie takie miało nastąpić w terminie późniejszym, w protokole tym – stanowiącym podstawę rozliczenia stron – pozwana powinna zamiar ten odnotować. Zaniechanie powyższego świadczy o tym, że przystępując do odbioru prac pozwana nie miała zastrzeżeń co do dochowania terminu wykonania umów przez powodową spółkę.

Należy przy tym zwrócić uwagę, że wszyscy przesłuchani w sprawie świadkowie potwierdzili, że pozwana w trakcie realizacji inwestycji dokonała szeregu istotnych zmian w projekcie (kolor blachodachówki, płytek chodnikowych, miejsca położenia fontanny, przebiegu ciągów pieszych), co przyznał w szczególności świadek J. P. (3) – były burmistrz Gminy D., który podejmował decyzje o dokonaniu tych zmian.

Sąd dał wiarę świadkom co do tego, że kolejne zmiany powodowały – na różnych etapach realizacji zamówienia – konieczność przestoju i oczekiwania na dostarczenie materiałów (blachodachówka, płytki chodnikowe) bądź na wykonanie innych prac (wykonanie fontanny, zmiana układu ciągów pieszych).

Świadkowie (J. P. (3), P. C., R. G., J. P. (2)) potwierdzili także, że trakcie wykonywania prac ziemnych okazało się, że ziemi do wywiezienia jest znacznie więcej niż to zakładano w projekcie, w oparciu o który powodowa spółka przygotowała swoją ofertę. Żaden ze świadków ani też powód nie był jednak w stanie wskazać, jaka była rzeczywista ilość wywieziona z placu budowy ziemi. W tym zakresie zeznania były ogólne i na ich podstawie nie sposób ustalić rzeczywistej ilości wywieziona ziemi.

Podobnie rzecz ma się z montażem wodomierzy, rurociągów, rynien i wpustów. Wykonanie tych dodatkowych prac nie budziło wątpliwości Sądu. Montaż wodomierzy oraz to, że decyzja o ich zamontowaniu została podjęta już w trakcie wykonywania prac przez powódkę potwierdzili zgodnie J. P. (3) i J. P. (2), wskazując na przekazanie tej informacji powódkę w sierpniu.

Za wiarygodny i istotny materiał dowodowy uznano również opinię, jak i ustną opinię uzupełniającą biegłego sądowego z zakresu budownictwa H. N.. Odpowiadając na szczegółowe pytania powódki biegły wyjaśnił oraz uargumentował przyczyny, dla których zmiany dokonane przez pozwaną w trakcie realizacji inwestycji wpłynęły na termin jej wykonania. W szczególności wątpliwości Sądu nie budziło stanowisko biegłego co do tego, że w czasie oczekiwania na dostawę – zmienioną przez pozwaną w zakresie koloru – blachodachówki, nie było możliwości prowadzenia prac ociepleniowych przy pokryciu konstrukcji dachu jedynie folią paroprzepuszczalną ze względu na duże ryzyko zniszczenia tych materiałów w przypadku deszczu bądź silnego wiatru. Oczywistym jest również, że w okresie jesiennym wysychanie tynków trwa dłużej niż w okresie letnim.

Sąd zgodził się również ze stanowiskiem biegłego co do tego, że przed złożeniem oferty, po dokonaniu oględzin terenu budowy, niemożliwe było oszacowanie rzeczywistej ilości i wartości robót ziemnych, że uzgodnione przez strony terminy pozwalały na takie logistyczne rozplanowanie etapów prac, by możliwe było ukończenie prac w umówionym terminie, jak również co do tego, że prace objęte umową nr (...) mogły zostać prawidłowo zrealizowane bez realizacji drugiej z zawartych umów. Na powyższe wskazywały również okoliczności sprawy, w tym to, że zwiększenie zakresu prac ziemnych spowodowane było ujawnieniem starych murów pod terenem inwestycji, jak również to, że pomimo istotnego zwiększenia zakresu prac powierzonych powódkę, wszystkie prace (objęte umowami nr (...)) wykonała w terminie wyznaczonym umową z 30 października 2013 roku. Sąd podziela przy tym stanowisko powódki, że wobec ukończenia prac przy montażu wiaty i ogrodzenia, pozwana winna była przyjąć zgłoszenie zakończenia prac dokonane 25 listopada 2013 roku.

Nie znaleziono również podstaw do zakwestionowania opinii oraz ustnej uzupełniającej opinii biegłego, który wskazał, że wykonanie pierwszej z umów w terminie skutkowałoby brakiem dojazdu na teren inwestycji oraz niemożnością zamontowania fontanny. Powyższe znalazło swoje odzwierciedlenie w treści zeznań świadków oraz powoda, którzy

wskazali na konieczność wstrzymania innych prac w czasie montażu fontanny, użycie do tego montażu dźwigu oraz niecelowość wykonania ogrodzenia przed ukończeniem inwestycji.

Wzajemne powiązanie prac objętych obydwoma umowami, zmiany miejsca położenia, a w konsekwencji opóźnienie prac związanych z montażem fontanny także uzasadniało łączne prowadzenie prac objętych obydwoma umowami. Powyższe uzasadnione jest również niemożnością ukończenia prac przed montażem fontanny (dopiero po nim powód mógł ułożyć bruk wokół fontanny). W oparciu o opinię biegłego ustalono również, że niezawarcie w projekcie informacji o właściwym sposobie montażu płyt poliwęglanowych na (zaprojektowanej) konstrukcji dachu także miało wpływ na wydłużenie terminu prac. Zwrócić przy tym należy uwagę, że w pierwotnie zgłoszonym terminie zakończenia robót, pozwana odmową przyjęcia zgłoszenia uzasadniała nieukończeniem wiaty oraz niewykonaniem ogrodzenia. Tymczasem ogrodzenie mogło zostać wykonane dopiero po zakończeniu wszystkich pozostałych prac, zaś montaż dachu wiaty wymagał uprzedniego przygotowania stosownego projektu.

Oceniając ustalony na podstawie tak zebranego materiału dowodowego stan faktyczny Sąd Okręgowy uznał, że brak było podstaw do uznania za uzasadnione nałożenie kary umownej na powódkę w związku z przyjęciem zgłoszenia zakończenia robót objętych umową nr (...) z dnia 5 grudnia 2013 roku.

Zgodnie z art. 483 § 1 k.c. zastrzeżenie w umowie kary umownej ma to znaczenie, że naprawienie szkody wynikłej w niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego nastąpi przez zapłatę określonej sumy.

Strony procesu były zgodne co do zastrzeżenia kary umownej za opóźnienie w realizacji umowy. Kara umowna wpisana jest - co do zasady - w reżim odpowiedzialności odszkodowawczej zatem, stanowiąc ryczałtowe odszkodowanie za niewykonanie (niewłaściwe wykonanie) zobowiązania nie powinna być oderwana od przesłanek odpowiedzialności kontraktowej (art. 471 i nast. k.c.).

W wypadku nienależytego wykonania lub niewykonania zobowiązania (art. 471 k.c.) kodeks cywilny ustanawia wprawdzie domniemanie szkody spowodowanej przez dłużnika, jednakże dłużnik nie będzie ponosił odpowiedzialności odszkodowawczej, jeżeli wykaże, że niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Okolicznością ograniczającą zakres odpowiedzialności dłużnika za nienależyte wykonanie zobowiązania, polegające na opóźnieniu świadczenia, może być również obiektywnie istniejąca i niezależna od niego przyczyna, czasowo uniemożliwiająca wykonanie zobowiązania (por. wyrok Sądu Najwyższego z 29.05.2014 r., V CSK 402/13).

W ocenie Sądu powódka sprostowała ciężącemu na niej z mocy art. 6 k.c. obowiązkowi obalenia domniemania płynącego z treści przepisu art. 471 k.c., a więc wykazania, że przekroczenie terminu wykonania prac powstało wskutek okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności.

Z całokształtu materiału dowodowego jednoznacznie wynika, że przyczyną obciążenia powodów karą umowną było nieterminowe wykonanie umowy. W ocenie Sądu analiza materiału procesowego zebranego w sprawie prowadzi jednak do wniosku, że niewykonanie przez powodów umowy w terminie było następstwem okoliczności niezależnych od powodów, tj. dokonywanych przez pozwaną licznych zmian w projekcie inwestycji oraz konieczności wykonania prac dodatkowych (wjazdu od tyłu budynku), których wykonanie wpłynęło na możliwość ukończenia prac objętych umową nr (...) w terminie. Sąd zwrócił przy tym uwagę, że w pierwotnie przewidzianym terminie zakończenia prac objętych pierwszą z zawartych umów (15 listopada 2013 roku), nieukończone przez powódkę prace obejmowały – zgodnie z pismem pozwanej z 18 listopada 2013 roku – ogrodzenie oraz wiatę handlową. Tymczasem, jak wskazał biegły – oczekiwanie na uzupełnienie projektu wiaty o sposób montażu jej poliwęglanowego zadaszania było ze strony powódki w pełni uzasadnione. W świetle okoliczności sprawy za uzasadnione uznano również pozostawienie wykonania ogrodzenia na sam koniec prac. Powyższe, w połączeniu z opisanymi powyżej licznymi i istotnymi zmianami w projekcie, które skutkowały koniecznością dłuższego od zamierzonego oczekiwania na możliwość podjęcia kolejnego etapu prac, było rzeczywistą przyczyną opóźnienia w wykonaniu prac objętych umową (...). Niezależnie od powyższego, w pełni należy podzielić stanowisko biegłego co do tego, że zmiany umiejscowienia ciągów pieszych, dojazdów (objęte umową nr (...)) oraz zmiana umiejscowienia fontanny, w kontekście inwestycji traktowanej

jako całość, w pełni uzasadniały zarówno wykonanie prac dodatkowych przed ukończeniem prac objętych umową nr (...), jak i wynikające z powyższego przedłużenie terminu ich wykonania.

Teoretyczne dywagacje co do możliwości ukończenia prac objętych umową z 11 kwietnia 2013 roku w umówionym terminie nie mają zdaniem Sądu żadnego znaczenia. Istotne jest bowiem to, że to przyczyny leżące w istocie po stronie pozwanej skutkowały przedłużeniem czasu wykonywania prac przez powódkę. Podnoszona przez pozwaną argumentacja, wskazująca na niewłaściwe jej zdaniem rozplanowanie prac przez powódkę w początkowej fazie realizacji zlecenia, nie mogła zostać uznana za przyczynę zwłoki. Rozłożenie przez powódkę prac w taki sposób, że okresowo nie miały one intensywnego charakteru mogłoby zostać uznane za przyczynę opóźnienia w ukończeniu przez nią prac jedynie w sytuacji, gdyby nie istniały inne okoliczności wpływające na tempo prac. Takowe zaś istniały, a ich charakter i waga w pełni uzasadniały przedłużenie terminu wykonania prac objętych umową z 11 kwietnia 2013 roku. Tym samym uznać należy, iż nie było podstaw do obciążenia powódki karami umownymi za opóźnienie wykonania prac i pomniejszenia wynagrodzenia umownego o te kary.

W odniesieniu do drugiego z roszczeń powódki, tj. zapłaty za roboty dodatkowe Sąd uznał, że powódka wykazała zarówno fakt wykonania zwiększonego zakresu robót ziemnych, jak i instalację dodatkowych 9 wodomierzy oraz wykonanie rurociągów, rur spustowych i wpustów. Wykonanie tych prac zostało potwierdzone zeznaniami świadków m.in. R. G., który wykonywał prace ziemne oraz J. P. (3), który potwierdził podjęcie decyzji o montażu dodatkowych wodomierzy już w trakcie realizacji inwestycji. Pozwana nie zaprzeczyła również, że powódka wykonała prace dodatkowe w związku z wykonaniem rurociągów, rur spustowych i wpustów. Zarówno J. P. (3), jak i J. P. (2) potwierdzili przy tym, że powódka zgłaszała w trakcie budowy zwiększony zakres prac ziemnych do wykonania. Co do wykonania dodatkowych prac ziemnych można je rozważać w kontekście zmiany umowy. Powód jednak nie wykazał, by w tym zakresie strony doszły do porozumienia i ustaliły zakres tej zmiany. Przepis art 144 ust. 1. ustawy z 29 stycznia 2004 roku Prawo zamówień publicznych (Dz.U. Nr 19, poz. 177 ze zm.) przewiduje wprawdzie możliwość zmiany umowy. Zgodnie z treścią tego przepisu zakazuje się zmian postanowień zawartej umowy lub umowy ramowej w stosunku do treści oferty, na podstawie której dokonano wyboru wykonawcy, chyba że zachodzi co najmniej jedna z okoliczności wymienionych w tym przepisie. Jedną z nich jest spełnienie łącznie następujących warunków:

- a) konieczność zmiany umowy lub umowy ramowej spowodowana jest okolicznościami, których zamawiający, działając z należytą starannością, nie mógł przewidzieć,
- b) wartość zmiany nie przekracza 50% wartości zamówienia określonej pierwotnie w umowie lub umowie ramowej.

Powódka nie wykazała jednak, by strony umowę zmieniały. Na gruncie niniejszej sprawy powódka wykazała jedynie, iż zaszła konieczność wywiezienia gruntu w ilościach przekraczających umówione, nie wykazał jednak również jakie to były ilości. Powód P. P. w swoich zeznaniach wskazywał wprawdzie, że ilość wywiezionej ziemi jest łatwa do obliczenia, jednak z drugiej strony powódka nie przedstawiła żadnych dowodów, które potwierdzałyby wywóz rzeczywistej ilości ziemi. Samo wskazanie przez świadków, że po przystąpieniu do wykonywania fundamentów odkryto stare mury wymagające zwiększonego nakładu prac ziemnych nie jest wystarczające do ustalenia, że zwiększenie to obejmowało wskazaną przez powoda ilość wymienionego gruntu. Sporządzony przez powódkę kosztorys robót dodatkowych obejmujących wymianę gruntu datowany jest na październik 2013 roku (k. 83), przy czym wezwanie do zapłaty wraz z tym kosztorysem przesłano pozwanej dopiero w lutym 2015 roku, a zatem niemal dwa lata później. Brak jest przy tym jakichkolwiek danych, które wskazywałyby na sporządzenie tego kosztorysu za wiedzą i akceptacją pozwanej gminy. Wobec braku jakichkolwiek innych dowodów potwierdzających wywóz rzeczywistej ilości ziemi – choćby zrobionych na własny użytek potwierdzeń wykonanych transportów - nie sposób jedynie na podstawie jednostronnie sporządzonego kosztorysu (dokumentu prywatnego) ustalić ilości wywiezionej przez powódkę ziemi. Żaden z przesłuchiwanych świadków nie był w stanie stwierdzić, jaką ilość ziemi wywieziono. Nadto, zwrócić należy uwagę na rozbieżność pomiędzy kosztorysem wskazującym na 207 transportów na odległość do 1 km oraz zeznaniami R. G. wskazującego na to, że ziemię wywoził ok. 100 razy na miejsce oddalone o 2km. Wspólnik powódki - P. P. nie potrafił przy tym szczegółowo wskazać ani odległości, ani też ilości wywożonej ziemi, jak również nie był w stanie wyjaśnić, jakie koszty złożyły się na wzbogacenie pozwanej z tego tytułu.

Brak możliwości ustalenia wartości wykonanych przez powódkę prac wynikał również z opinii biegłego z zakresu budownictwa, który przyznał jedynie, że przed złożeniem oferty, a po dokonaniu oględzin terenu budowy, niemożliwe było oszacowanie rzeczywistej ilości i wartości robót ziemnych, które należało wykonać w ramach realizacji przedsięwzięć objętych umową. Powódka opinii tej nie zakwestionowała. Nie przedłożyła również żadnych nowych dowodów, które potwierdzałyby zasadność jej żądań w omawianym zakresie.

Z materiału dowodowego wynika jedynie, iż przedstawiciele pozwanej byli informowani o konieczności wywozu większej ilości ziemi. Akceptowanie tego faktu nie może być utożsamiane ze zmianą umowy w tym zakresie. Zwłaszcza, iż zmiany umowy pod rygorem nieważności muszą być dokonywane w formie pisemnej (art. 139 ust. 2 ustawy Prawo zamówień publicznych).

Roszczenia powódki, jak słusznie wskazano w pozwie, mogły być rozpatrywane w ramach przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu. W myśl przepisu art. 405 k.c., kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Dotyczy to w szczególności spełnienia świadczenia nienależnego (art. 410 §1 k.c.), a zatem m.in. wynikającego z czynności prawnej nieważnej która nie stała się ona ważna po spełnieniu świadczenia (art. 410 §2 k.c.). Spełnienie świadczenia jest też podstawową przesłanką żądania jego zwrotu w warunkach określonych przytoczonym wyżej przepisem. Dodać należy, że w przypadku świadczenia nienależnego wzbogacenie następuje kosztem świadczącego, bowiem dochodzi w ten sposób do zwiększenia cudzego majątku, które nie miało przyczyny, albo którego przyczyna odpadła lub nie została urzeczywistniona.

Z taką też sytuacją mieliśmy do czynienia w niniejszej sprawie. Jak już wyżej wskazano powódka nie wykazała zakresu, a tym samym wartości, wywiezienia większej niż umownie przewidziana, ilości ziemi.

Natomiast co do wykonanych przez powódkę prac dodatkowych (montaż 9 dodatkowych wodomierzy, nieujętych pierwotnie rurociągów i rur spustowych oraz rynien, a przede zwiększony zakres prac ziemnych) powódka wykazała, iż ustnie prace te objęto umową. Jednak umowa taka jest nieważna wobec czego ewentualne roszczenie należy rozpatrywać w kontekście bezpodstawnego wzbogacenia pozwanej o wartość prac wykonanych przez powódkę.

Powódka nie sprostowała jednak także w tym zakresie nie sprostowała ciężarowi wykazania wartości tego wzbogacenia, co w konsekwencji uniemożliwia uwzględnienie powództwa w omawianym zakresie. W tym przypadku właściwie żaden dowód – poza kosztorysem powódki – nie wskazuje na zamontowanie wskazywanej przez powódkę ilości rurociągów, rur spustowych oraz wpustów. W odniesieniu natomiast do wodomierzy, niespornym pozostaje zamontowanie dodatkowych 9 sztuk. Poza kosztorysowym wyliczeniem ich wartości powódka nie przedstawiła żadnych dowodów, które wskazywałyby na poniesione przez nią koszty związane z tym montażem (choćby faktur zakupu wodomierzy i pozostałych elementów niezbędnych do ich zamontowania).

Mając na uwadze powyższe w punkcie I wyroku zasądzono od pozwanej na rzecz powódki kwotę 35581,09 zł tytułem wynagrodzenia umownego uznając za nienależnie naliczenie kary umownej, oddalając dalej idące powództwo w punkcie II sentencji wyroku.

O należnych powódce odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 §1 k.c., mając na względzie, że pozwana uchybiła terminowi zapłaty kwoty 35581,09 zł, wyznaczonemu przez powódkę na dzień 15 stycznia 2014 roku (faktura VAT nr (...)). W konsekwencji od dnia następnego pozwana pozostawała w opóźnieniu z zapłatą ww. kwoty i od tego dnia zasądzono od niej na rzecz powódki odsetki ustawowe za opóźnienie.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 108 §1 k.p.c., zgodnie z którym sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji. Sąd może jednak rozstrzygnąć jedynie o zasadach poniesienia przez strony kosztów procesu, pozostawiając szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu; w tej sytuacji po uprawomocnieniu się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, referendarz sądowy w sądzie pierwszej instancji wydaje postanowienie, w którym dokonuje szczegółowego wyliczenia kosztów obciążających strony.

Powódka domagała się w pozwie zasądzenia kwoty 116398,01 zł. W pkt I wyroku Sąd zasądził na jej rzecz kwotę 35581,09 zł, zaś w pkt II oddalił powództwo w pozostałym zakresie. Stosując zasadę proporcji uznać należało, że powódka wygrała proces w 31%, zaś pozwana w 69%.